

Innkalling til møte i Faglig rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg

Faglig rådgivende utvalg

Møtedato: 24.03.2014

Møtetid: 19.00 – 20.30 (enkel servering fra 18.30)

Møtested: Thon Vårsøg Hotell, Surnadal

Administrativt kontaktutvalg

Møtedato: 24.03.2014

Møtetid: 13.30 – 15.00 (enkel servering fra 13.00)

Møtested: Møterom 2. etasje Coop Prix Rindal, Verneområdeforvalters kontor.

I forbindelse med rullering av forvaltningsplanen for Trollheimen er det to deltema som verneområdestyret ønsker debatt og innspill på før planen ferdigstilles og sendes på høring.

Vi inviterer derfor Faglig rådgivende utvalg til kveldsmøte den 24.03.2014 og Administrativt kontaktutvalg til møte på dagtid samme dag.

Sak 01/2014   **Friluftsliv, reiseliv og turisme i Trollheimen**

Sak 02/2014   **Motorferdsel i Trollheimen**

Se forslag til delkapittel 4.4 *Friluftsliv, reiseliv og turisme* og Vedlegg 6 *Besøksplan for Trollheimen*.

Retten til fri ferdsel i utmark (*allemannsretten*) er nedfelt i friluftsløven og gjelder også innenfor verneområdene i Trollheimen. Friluftsløven stiller krav om hensynsfull adferd i naturen og på annen manns grunn. Når en ferdes i vernede områder er det av og til særlige krav knyttet til hensynsfull og sporløs ferdsel.

Uorganisert friluftsliv kan altså skje innenfor alle verneområdene i Trollheimen. Med unntak av i Svartåmoen naturreservat, har verneforskriftene til verneområdene i Trollheimen heller ingen reguleringer for friluftsliv i organisert form.

I Trollheimen har det vært tilrettelegging for friluftsliv ved merking av stier og turisthytter siden ca 1890. Det er et godt utbygd rutenett og muligheter for overnatting. I dag er de fleste ruter og hytter knyttet til TT og KNT. Unntatt er de oppkjørte skiløypene og enkelte stier i randsonen av verneområdene.

I besøksplanen for Trollheimen viser Verneområdestyret at de vil videreføre den bruken av verneområdene i Trollheimen som vi har i dag. Det vil si at det er ønskelig å beholde dagens rutenett av merkede stier. Videre at det er ønskelig å beholde setring / beite / jakt og fiske sammen med enkle friluftaktiviteter som ikke krever vesentlig tilrettelegging, forstyrrer beitedyr eller setter spor. Tilretteleggingen framover skal utover vedlikehold av det eksisterende, kun skje i randsonen av verneområdene.

Det er ikke ønskelig at det tilrettelegges for aktiviteter som medfører økt behov for motorferdsel. I randsonene er det i noen deler av området oppkjørte skispor og kortere turløyper som egner seg for dagsturopplevelser av Trollheimen.

Nye aktører som ønsker å utnytte Trollheimen som arena for reiseliv og opplevelsesbasert turisme, må basere seg på å bruke eksisterende tilrettelegging og infrastruktur. Aktiviteter som ikke krever faste anlegg og baserer seg på å bruke naturen uten tilrettelegging kan derimot fritt utvikles.

For å fremme verdiskaping i lokalsamfunnene rundt Trollheimen og legge til rette for besøkende til Trollheimen både for dagsturer og for lengre opphold anbefales det at det velges ut tre innfallsporter som tilrettelegges noe mer og markedsføres sterkere enn de øvrige. Verneområdestyret har i *Besøksplanen* rangert innfallsportene som *hoved*, *standard* og *enkle* – men ønsker innspill fra faglig rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg for å kunne velge ut disse 3 *hovedinnfallsportene*.

Se forslag til delkapittel 4. *Motorferdsel* og brosjyre fra Miljødirektoratet om reglene for Motorferdsel i Utmark. Motorferdsel i Trollheimen reguleres både av verneforskriften og av motorferdselloven. Utgangspunktet er at motorferdsel er forbudt. Formålet med å regulere motorferdsel i utmark er å verne om naturmiljøet og å sikre friluftsliv og rekreasjonsverdier.

Verneområdestyret ønsker debatt og innspill på hva det kan åpnes for å gi dispensasjon til, og hvem som kan utføre transporten.

Generelt framgår det av regelverkene at motorferdsel knyttet til reindrift, jord og skogsbruk kan skje uten særskilt tillatelse fra motorferdselloven og kan gis dispensasjon fra verneforskriftens motorferdselsforbud. Tilsvarende gjelder for turistforeningsdrift og oppkjøring av skiløyper. I tillegg er det åpning for å gi dispensasjon for nødvendig motorferdsel som tjener anerkjente nyttebehov, mens unødvendig og fornøylespreget motorferdsel ikke skal gis dispensasjoner.

Utmarksnæring som jakt og fiske og utleie av hytter og buer er ikke å regne som landbruksnæring i denne sammenheng.

Som det går fram av brosjyren fra Miljødirektoratet kan det gis dispensasjon for ervervsmessig transport (leiekjøring), og for transport av bagasje og utstyr mellom bilveg og hytte som ligger minst 2,5 km fra veg når det i området ikke er mulig å få leid transport. De fleste kommunene i Trollheimen praktiserer regelverket slik at hytteeiere med avstand over 2,5 km fra vei får tillatelse til å utføre transporten selv, også om det er mulighet for leiekjørere. For hytteeiere innenfor vernegrensen gir kommunen tillatelse til kjøring til grensen. Det er god tilgang på leiekjørere i alle deler av Trollheimen, og mange som har hytte innenfor vernegrensen er selv leiekjørere.

Forvaltningspraksis for Trollheimen har vært at grunneiere med eiendom av en viss størrelse har vært gitt dispensasjon for næringstransport. Mange av disse har ingen reell landbruks eller skogbruksnæring, og nytter setrene sine til fritidsbruk på linje med hytter i området.

Verneområdestyret ønsker å synliggjøre hva motorferdselen faktisk knytter seg til, og tenker derfor å åpne for at det kan gis dispensasjon for at hytte / seter eier selv utfører nyttetransport av materialer for vedlikehold, bagasje og tyngre utstyr også om dette er knyttet til fritidsbruk av hytta / setra. Det viktige blir å begrense antall turer til det som er strengt nødvendig. Det er videre ønskelig at praksisen samordnes med kommunene, slik at det ikke gis åpning for flere turer til grensen enn det som verneområdestyret åpner for videre inn til hytta.

Verneområdestyret ønsker også debatt/ innspill på kjøretidsbestemmelsene for Trollheimen.

Generelt gjelder forbud på hverdager mellom 21.00 og 08.00, på helg mellom 10.00 lørdag og 16.00 søndag, i påsken mellom 12.00 skjærtorsdag og 08.00 påskeaften og fra 10.00 påskeaften til 16.00 2. påskedag.

Tillatelse til transport med snøscooter gis normalt ikke etter 20. april.

Utkast til Forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen

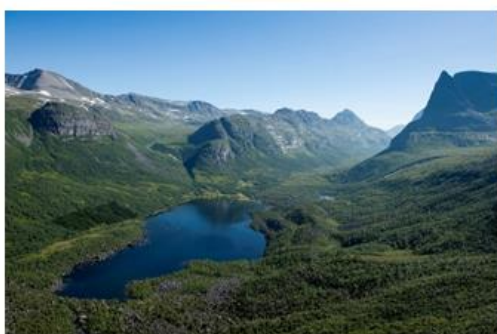

Trollheimen landskapsvernområde

Svartåmoen naturreservat

Innerdalen landskapsvernområde

Minilldalsmyrene naturreservat

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1 Innledning	6
1.1 Verneområdene i Trollheimen	6
1.2 Naturvern i Norge	7
1.3 Forvaltningsplanen	8
2. Verneområdene i Trollheimen	9
2.1 Trollheimen landskapsvernområde	9
2.2 Innerdalen landskapsvernområde	10
2.3 Svartåmoen naturreservat	11
2.4 Minilldalsmyrene naturreservat	12
2.5 Naturfaglige verdier	14
2.6 Menneskelig bruk av Trollheimen	21
3. Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål	24
4. Brukerinteresser	25
4.1 Landbruk – jord- og skogbruk	25
4.2 Reindrift	33
4.3 Naturressurser – jakt, fiske og høsting av nyttevekster	36
4.4 Friluftsliv, reiseliv og turisme	38
4.5 Redningstjenesten	43
4.6 Vasskraft	46
4.7 Bygninger og anlegg	49
4.8 Motorferdsel	56
4.9 Veier	64
5. Forvaltningsoppgaver og tiltak	70
5.1 Verneområdestyret for Trollheimen	70
5.2 Statens naturoppsyn	70
5.3 Tilrettelegging, skjøtsel og tiltak	70
5.4 Informasjon	71
6. Saksbehandling	72
6.1 Forvaltningsmyndigheter	72
6.2 Lovverk, føringer og forvaltning	73
Litteratur	75
VEDLEGG	76
Vedlegg 1 Forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde	
<i>Vedlegg 1 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Trollheimen landskapsvernområde</i>	
Vedlegg 2 Vernebestemmelser for Innerdalen landskapsvernområde	
<i>Vedlegg 2 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Innerdalen landskapsvernområde</i>	
Vedlegg 3 Forskrift om fredning av Svartåmoen som naturreservat	
<i>Vedlegg 3 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Svartåmoen naturreservat</i>	
Vedlegg 4 Forskrift om Minilldalsmyrene naturreservat	
Vedlegg 5 Bevaringsmål	
Vedlegg 6 Besøksplan	
Vedlegg 7 Kart over merkede stier (sommer) og turistforeningshytter	
Vedlegg 8 Kart over kvistede vinterruter og oppkjørte skiløyper	
Vedlegg 9 Kart over veier i verneområdene i Trollheimen	
Vedlegg 10 Kart over vernskog	
Vedlegg 11 Kart over reindriftens arealbruk	
Vedlegg 12 Kart over inspeksjonspunkt og Snøstrekk Driva og Grana Kraftverk - Trønder Energi	
Vedlegg 13 Kart med anlegg og overføringstuneller i Trollheim – Statkraft	

4.4 Friluftsliv, reiseliv og turisme

Friluftslivet spenner fra det enkle, uorganiserte i områder uten tilrettelegging, til turer på tilrettelagte stier, i oppkjørte løyper og en mer organisert i form med tilrettelagt opplevelseshet. Turistforeningene er inkludert i begrepet reiseliv / turisme selv om graden av økonomisk utbytte skiller seg noe fra det vi ellers forbinder med kommersielt reiseliv og opplevelseshet. Fellesnevneren er bruken av verneområdenes storslåtte naturressurser og allemannsretten.

Retten til fri ferdsel i utmark (*allemannsretten*) er nedfelt i friluftsløven og gjelder også innenfor verneområder, dersom ikke annet framgår av vernebestemmelsene. Friluftsløven stiller krav til alle om hensynsfull adferd i naturen og på annen matts grunn. Når en ferdes i vernede områder er det av og til særlige krav knyttet til hensynsfull og sporløs ferdsel.

Natur og kulturarv er grunnlag for mye av dagens reiselivsatsning i Norge. Både regjering og reiselivsnæring mener natur og kulturlandskapet er viktige ressurser og «*fellesgoder*», som kan bidra til verdiskaping både nasjonalt og lokalt. I regjeringens reiselivstrategi «*Destinasjon Norge*» pekes det på at regjeringen vil legge til rette for utvikling av reiselivsprodukter i tilknytning til de store verneområdene, slik at verneområdene kan være en arena for opplevelse og aktivitet innenfor rammen av vernet i det enkelte område. For Trollheimen er det viktig å vurdere eventuell tilrettelegging og aktivitet i lys av verneforskriftene og det faktum at området er i privat eie og viktig for landbruk og reindrift.

4.4.1 Status 2014

Trollheimen er privateid og selv om bare en del av grunneierne selv satser på turisme, er det et ønske fra alle «eierkommunene» å bruke den storslåtte naturen som trekkplaster for utvikling lokalt. Den gode muligheten til utøvelse av friluftsliv og naturbaserte opplevelser brukes både til å trekke arbeidskraft til distriktet, friste turister på gjennomreise for kortere opphold og hytteboere til å etablere seg.

Trondhjems Turistforening (TT) og Kristiansund og Nordmøre Turistforening (KNT) har begge Trollheimen som viktige aktivitetsområder. Turistforeningene har flere betjente og ubetjente hytter i Trollheimen og Innerdalen, og har i tillegg kvarteravtaler med flere privateide overnattingstilbud. Vedlegg 7 gir oversikt over turisthytter og merkede stier i Trollheimen.

Innerdalshytta (Gammelhytta) – Foto Asbjørn Børset

Det er flere reiselivsbedrifter som tilbyr overnatting og servering tilknyttet verneområdene i Trollheimen, men da hovedsakelig i randsonen av verneområdene. Turistforeningene, Renndølsetra og Innerdalshytta har overnatting og servering inne i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. Det leies også ut en del private hytter.

Det er ei etablert båtrute på Gjevilvatnet, som frakter turister / besøkende til Vassendsetra.

Det finnes enkeltbedrifter som tilbyr opplevelsesaktiviteter i Trollheimen, men det er få aktører. Potensialet er til stede for flere aktører og mer organisert kommersiell aktivitet framover, særlig for produkter basert på natur og kulturopplevelser - seterbesøk med servering av lokal mat, fisketurer, tindebestigning og kunnskapsbaserte opplevelsesaktiviteter knyttet til flora, fauna, samisk kultur, kulturminner m.m.

4.4.2 Rammer og mål

Forvaltningsmål:

Forvaltningsmyndigheten ønsker å fremme friluftsliv og naturopplevelse i folkehelse perspektiv, ved å ha fokus på at Trollheimens urørte natur skal kunne oppleves gjennom enkelt, tradisjonelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging og med fokus på sporløs ferdsel.

Natur og kulturverdiene i Trollheimen kan utnyttes til lokal og nasjonal verdiskapning når dette skjer på en bærekraftig måte og innenfor rammene av verneforskriftene.

Når det gjelder ferdsel har verneforskriften for Svartåmoen naturreservat kap IV punktene 5 - 7, følgende føringer som er viktig å merke seg for reiseliv og turisme:

- 5. Idrettsarrangement, jaktprøver og annen organisert bruk av reservatet er forbode.*
- 6. Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom eksisterande vegar er forbode.*
- 7. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredningsformålet forby eller regulere ferdsel i heile eller delar av reservatet ved forskrift.*

I de øvrige verneforskriftene er det ingen særlige punkt som regulerer organisert ferdsel, eller ferdselsformer i Trollheimen. Det betyr at ferdsel skjer innenfor de samme rammer som ellers i norsk natur.

Verneområdestyret har vedtatt en besøksplan for verneområdene i Trollheimen (vedlegg 6). Denne legger føringer for framtidig tilrettelegging og bruk av verneområdene i Trollheimen - med fokus på å opprettholde områdenes verneformål i et langsiktig perspektiv. Planen viser at det er ønsket om noe mer tilrettelegging på enkelte innfallspor i randsonen, mens de indre områdene ikke skal tilrettelegges utover dagens etablerte stier.

Verneforskriftene har ulike føringer som styrer muligheter for tilrettelegging knyttet til turisme / reiseliv.

I verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV finner vi følgende:

1.1 Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar,...

Reglene i verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.1 er ikke til hinder for:

1.2a) Vedlikehald av bygningar, vegar og anlegg...

Med bygninger og anlegg forstår en her både turistforeningshytter, setre, hytter, merkede stier og eksiterende veier i verneområdene. All oppgradering, utbygging eller endring kan kun skje dersom forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig tillatelse i medhold av verneforskriften.

Når tiltakene ikke er i strid med verneformålet kan det i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV gis dispensasjon til:

1.3 Unntak etter søknad

*d) Bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.
e) Opparbeiding av nye turistleier og løyper.*

Tilsvarende framgår det av verneforskriften for Innerdalen LVO kap. VI:

6. Oppmerking av nye turistruter, bygging av klopper og oppsetting av vegvisere og oppslag skal være godkjent på forhånd av forvaltningsmyndigheten.

7. Det er ikke tillatt å føre opp eller utvide bygninger av noe slag. Unntatt herfra er:

- Nybygg og utvidelse av grunneierens eller andre rettighetshaveres bebyggelse på Renndølsetra. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse d.v.s. innmarka på Renndølsetra mellom de to armene av Renndøla.

- Nybygg og utvidelser av bebyggelse på Innerdalshytta. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse, d.v.s. selve Innerdalen gård.

- Plassering og utforming av utvidelser og nybygg skal skje under hensyntaken til landskap og naturmiljø og skal godkjennes av departementet.

I verneforskriftene for både Svartåmoen og Minilldalsmyrene NR kap IV framgår følgende:

3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar .....

Forvaltningsmyndigheten kan gi i henhold til verneforskriften for Svartåmoen NR kap VI gi dispensasjon til:

2. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsvegar....
6. Hogst av ved for bruk på Trollheimshytta.
7. Tiltak som fører til miljøvennlige tekniske forbedringer ved Trollheimshytta.

Når det gjelder motorferdsel knyttet til turisme / reiseliv framgår det av verneforskriften for Trollheimen LVO at det kan gis dispensasjon til:

- c) Transport av varer til turisthyttene og naudsynt transport i samband med bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.

For Innerdalen LVO:

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turisthyttene,...

Fra verneforskriften for Minilldalsmyrene NR kap V går det fram at bestemmelsene ikke er til hinder for:

4. Oppkjøring/preparering av tradisjonelt viktige løypetraseer avmerket på kan som oppbevares hos forvaltningsmyndigheten og kommunen.

4.4.3 Retningslinjer for forvaltningen

Det er i dag et godt utbygd nett av merkede stier, kvistede vinterløyper og oppkjørte skiløyper i Trollheimen – se vedlegg 7 og 8, samtidig som det også er områder som ikke er tilrettelagt - for de som ønsker å ferdes i mer urørte områder.

Vedlikehold av dagens rutenett med tilhørende klopper og bruer kan fortsette, men ved behov for omlegging av sti, ny klopplegging eller nye bruer må det søkes om tillatelse for dette. Det samme gjelder for etablering av nye stier, vinterkvistede løyper eller ved ønske om å kjøre opp skispor.

Ved ferdsel med sykkel og hest anbefales en del av veiene innover i verneområdene (se vedlegg 9) som tåler den ekstra slitasjen denne aktiviteten medfører – særlig når den skjer av grupper sammen. Selv om ridning / sykling er lov i store deler av verneområdene i Trollheimen, gjelder kravet om at ferdselen skal være hensynsfull – det vil si ikke sette spor som vil vises over tid. Tråkk, som ødelegger toppdekket i den sårbare fjellvegetasjonen eller fører til utvasking (hjulspor) i perioder med mye regn, vil bli visende over tid og bør unngås. På denne bakgrunnen anbefales ikke faste og organiserte ride- og sykkelturner i Trollheimen,

men enkeltvis og på en hensynsfull måte er ridning og sykling tillatt. Innenfor Svartåmoen NR er ridning og sykling forbudt - unntatt etter eksisterende veier. Her tolkes veier å være gamle kløv- og seterstier i området, som tradisjonelt har vært benyttet med hest og tåler tråkk bedre.

Det er ikke ønskelig at det tilrettelegges for aktiviteter som medfører økt behov for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen.

Det er ikke ønskelig med etablering av en fast båtrute på Gråsjøen, tilsvarende den som finnes på Gjevilvatnet, da dette vil øke tilgjengeligheten og trafikken til de indre deler av Trollheimen LVO og Svartåmoen NR. Større trafikk i disse områdene vil medføre større behov for transport av varer til Trollheimshytta og økt belastning (NML § 10) i sårbare områder.

Bygninger er ofte en viktig del av infrastrukturen tilknyttet reiselivet. Det er et generelt byggeforbud i verneområdene i Trollheimen – med unntak av i tilknytning til tradisjonell landbruksdrift og i turistforenings sammenheng. For reiselivsbedrifter betyr dette at aktiviteten som skal foregå inne i verneområdene må baseres på eksisterende infrastruktur.

Utvikling av reiselivsprodukter som medfører behov for nye bygg, utvidelse av eksisterende bygninger, bruksendring eller etablering av faste telt- og lavvoplasser er ikke ønskelig. Aktivitet som baserer seg på å oppleve naturen slik den er uten særskilt tilrettelegging kan skje innenfor rammene av verneforskriftene, men kan i enkelte tilfeller kreve grunneiers tillatelse.

Stier og tilrettelegging for ferdsel er viktige deler av reiselivets infrastruktur i utmark. For å gi lettere adgang for enkelte brukergrupper og verdiskaping for reiselivsbedrifter i randsonen til verneområdene i Trollheimen er det åpnet for noe mer tilrettelegging på enkelte av hoved innfallsportene.

Nauståfossen på Kårvatn - barnevennlig, kort og lett tilgjengelig tur i randsonen av Trollheimen - Foto Janne Bøklepp

Det anbefales at 3 av innfallsportene prioriteres med noe mer tilrettelegging, informasjon og markedsføring.

Tiltak: Velge ut 3 innfallsporter for ekstra tilrettelegging, informasjon og markedsføring.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndighet i samarbeid med kommunene, reiselivsnæringen, turistforeningene og aktuelle grunneiere.

Vedlegg 6. Besøksplan for verneområdene i Trollheimen

Besøksplan – Trollheimen

Besøksplanen er enkel og utarbeidet med bakgrunn i dagens områdebruk og som innledning på framtidig plan for «bruk og vern» av verneområdene i Trollheimen - med fokus på å opprettholde områdenes verneformål i et langsiktig perspektiv.

Verneområdestyret har fått innspill til utforming av besøksplanen fra kommunene, grunneiere og turistforeningene. Besøksplanen legger opp til framtidig informasjon og områdebruk som vil bidra til lokal verdiskaping samtidig som verneformål og verneverdier ivaretas. Brukerne / de besøkende skal få en god opplevelse, ved riktig og god informasjon både før de reiser til Trollheimen og når de ankommer Trollheimen. Ulike områder av Trollheimen passer for ulike brukergruppene, og til de ulike årstider.

Noen innfallsporter passer for en bredere gruppe besøkende som barnefamilier, funksjonshemmede, syklende og ridende. På mange av disse stedene finnes mulighet for opplevelser og turer av kortere varighet, i tillegg til å være startpunkt for lengre turer i Trollheimen. Andre startpunkt har enklere informasjon og tilrettelegging.

Verdiskapingsprosjektet Opplev Trollheimen har sammen med kommunene arbeidet fram en plan for punkter for ønskede veiskilt til Trollheimen. Dette er samkjørt med innfallsporter i besøksplanen og Turistforeningens startpunktmerking. Statens Vegvesen vil følge dette opp med en skiltplan, og oppsett av de første skiltene i løpet av høsten 2013.

Bruker grupper og områdebruk

De ulike brukerne har ulike behov for tilrettelegging og informasjon om verneområdene. Vi har flere typer brukere av Trollheimen:

- Grunneiere med næringsinteresse i verneområdene i Trollheimen
- Fastboende som bruker Trollheimen i fritidssammenheng
- Hytteeiere som bruker deler av Trollheimen mer intensivt i rekreasjon
- Fotturister som besøker Trollheimen for kortere eller lengre vandringer
- Turister på gjennomreise med korte opphold ved hoved innfallsporene

Grunneiere har tilknytning til buer / setre og næringsseiendom i hele fjellområdet i Trollheimen, og er i stor grad brukere av Trollheimens seterdaler. De utnytter området både i næringsammenheng og rekreasjon, og er ofte lokalkjente. De har mindre behov for tilrettelegging og informasjon enn andre besøkende.

Fastboende i kommunene rundt Trollheimen bruker randområdene i fritidssammenheng, på dagsturer til fots, på ski eller med sykkel. Noen områder brukes i forbindelse med bading (Vindøldalen, Resvatnet) på varme sommerdager. Denne gruppen er ofte kjent i områdene, men nytter seg av tilrettelegging i form av stier, oppkjørte løyper osv.

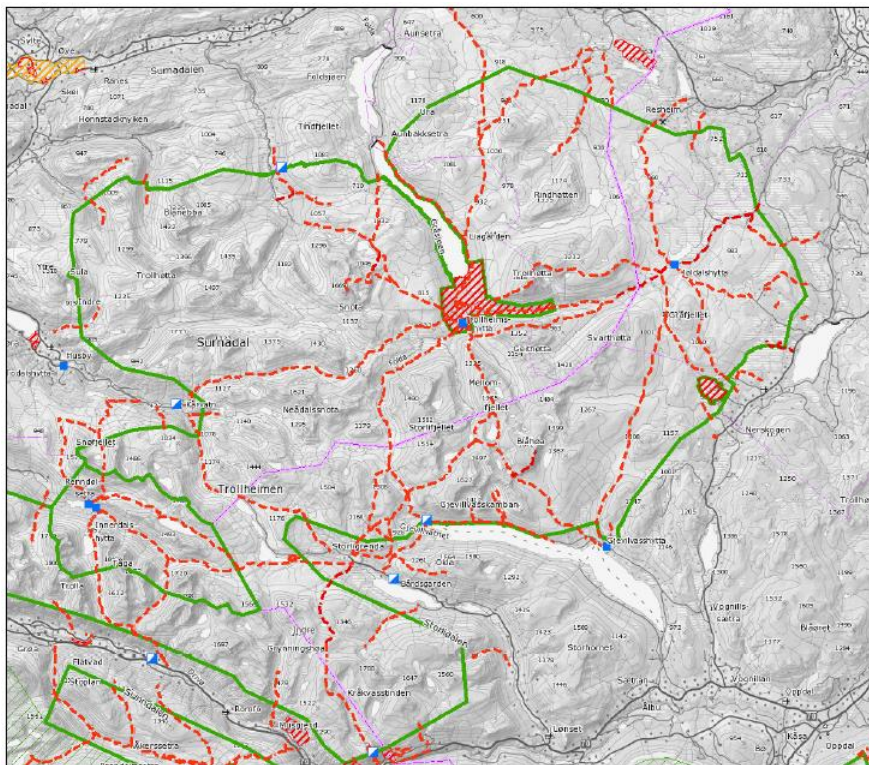
Hytteeierne har hovedsakelig hyttene sine utenfor, men nært opptil grensen til verneområdene i Trollheimen. Vi har hyttekonsentrasjoner i Vindøldalen, i området Romundstadbygda / Resdalen, på Nerskogen, i Gjevillvassdalen og Storlidalen. Denne brukergruppen ønsker ofte tilrettelegging i form av merkede kortere turer og oppkjørte skiløyper i nærområdet.

Fotturistene bruker i hovedsakelig etablerte rutenett og turistforeningens hytter på vandringer gjennom Trollheimen. Det er i alt 10 betjente / selvbetjente turisthytter i Trollheimen. Hyttene til KNT og TT har et samlet besøkstall på omkring 15.000 overnattinger per år. I tillegg er det flere turistbedrifter i randsonen rundt Trollheimen som tilbyr overnatting.

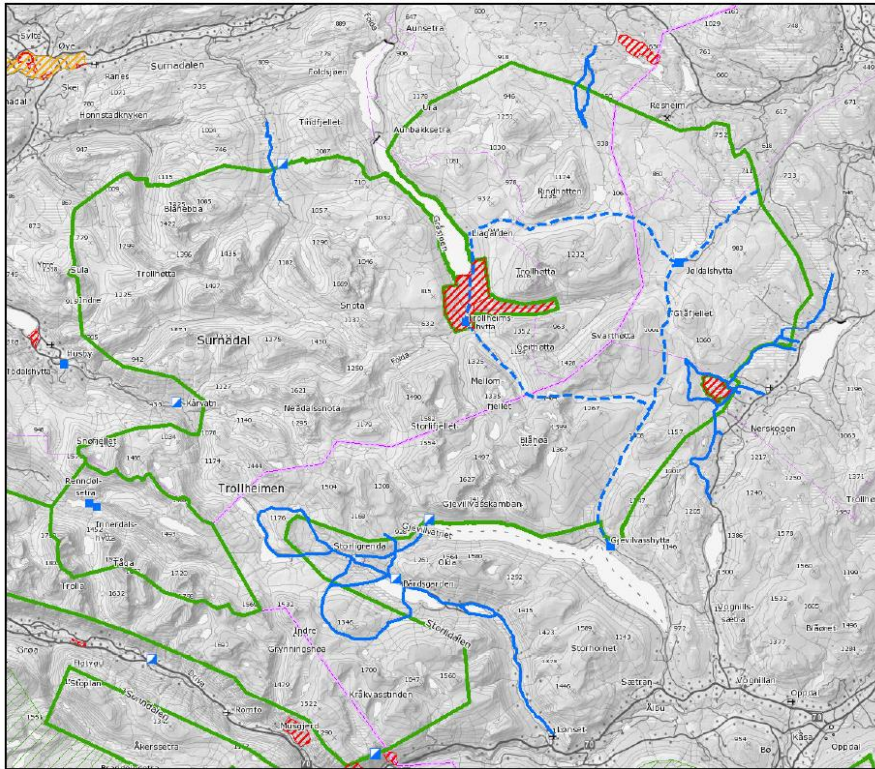
Den siste gruppen av brukere er tilreisende på gjennomfart i området. Denne gruppen besøker bare randsonen av Trollheimen, og har ofte et ønske om å oppleve / se Trollheimen på 1 time eller ev 1/2 dag.

Det er ønskelig at bruken av verneområdene i Trollheimen skjer etter samme mønster som tidligere – der næringsaktivitet som setring / beite / jakt og fiske har sin plass sammen med enkle friluftaktiviteter som ikke krever vesentlig tilrettelegging, forstyrrer beitedyr eller setter spor. Det er ikke ønskelig at det tilrettelegges for aktiviteter som medfører økt behov for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen. I randområdene er det i noen deler av området oppkjørte skispor og kortere turløyper som egner seg for dagsturopplevelser av Trollheimen. Framover skal tilrettelegging utover vedlikehold av eksisterende merkede stier kun skje i randsonen av verneområdene.

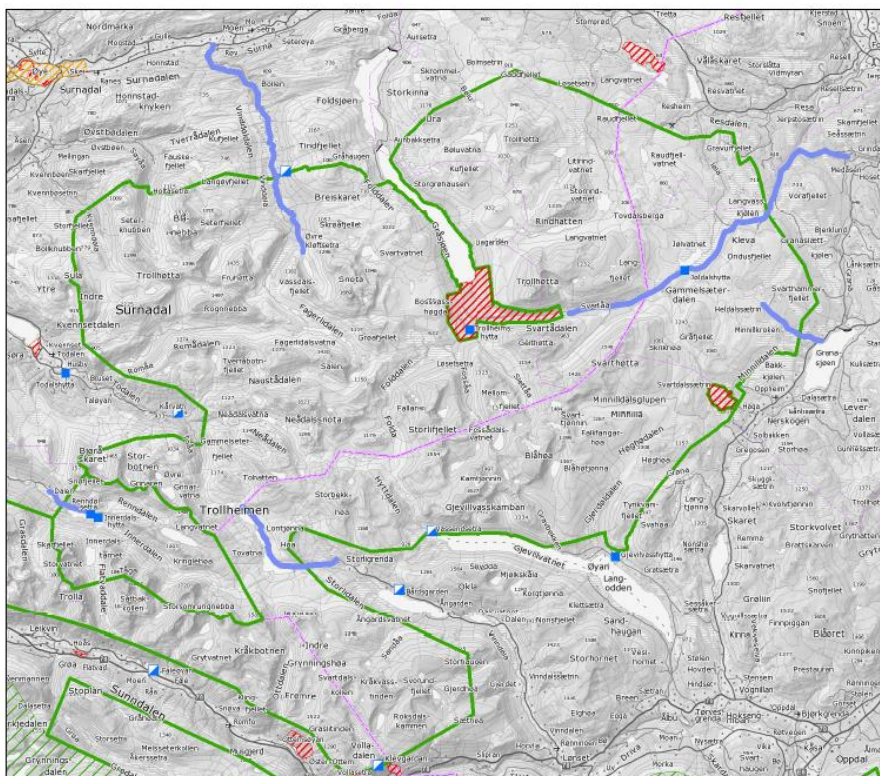
Bilde 1 viser merkede turstier (rød stiptet strek) i Trollheimen. Turistforeningens hytter eller kvarteravtaler er merket med blå firkant.

Bilde 2 viser kvistede løyper (stiplede blå linjer) og oppkjørte skispor (blå linjer) i Trollheimen. Skiløypene på Nerskogen og Storlidalen kjøres opp fra sesongstart, mens de andre skiløypene er oppkjørt i perioden vinterferie - påske. Kartet er ikke fullstendig (mangler trekanten) og vil bli erstattet med et oppdatert kart.

Bilde 3 viser veier - områder egnet for sykling og ridning.

Det er utover dette ikke forbudt å sykle / ri i Trollheimen, men syklister og ryttere oppfordres til å tenke over hvor de ferdes slik at de velger seg traseer der det ikke så lett blir hjulspor eller opptråkket. For organisert ridning må det innhentes tillatelse fra grunneier. Sykling og ridning er forbudt i Svartåmoen naturreservat, og kan her bare skje etter særskilt dispensasjon.

Informasjon

Det er viktig å formidle riktig informasjon om verneområdene i Trollheimen – informasjon både om verneformål og verneverdier, samt egnet bruk og tilrettelegging av områdene til ulike brukergrupper.

Det i dag 22 store informasjonstavler på innfallsportene til Trollheimen, og 50 mindre plakater satt opp på tavler, turisthytter og bomhus. Alle disse skal skiftes ut med nye oppdaterte informasjonsplakater. Framover planlegges til sammen 35 innfallsporter (H/S/E), med ulik mengde informasjon og størrelse på tavler. Det kan i tillegg settes opp informasjonsplakater på turistforeningshytter og bomhus.

Eksisterende tavler skal benyttes der de er i god stand, og skiftes etter hvert som behov og økonomi gjør det mulig. Ved utskifting av informasjonsplakater vurderes informasjonspunktene fortløpende.

Informasjonen bør i tillegg til å finnes på informasjonsplakater ved alle innfallsportene, også være tilgjengelig på nett og i form av brosjyrer som kan legges ut på turistforeningenes hytter og andre overnattingsbedrifter. Informasjon om Trollheimen bør være tilgjengelig i kommunesentrene / turistinformasjonene rundt Trollheimen.

Informasjonsmengden på de ulike innfallsportene vil variere. Deler av informasjonen / informasjonsmaterialet bør finnes på flere språk. Det anbefales å lage en enkel brosjyre på Norsk og Engelsk.

På innfallsportene bør det legges til rette for en ryddig presentasjon av informasjon fra forvaltningsmyndigheten og andre aktuelle grupper. Informasjonen bør om mulig formidles på samme informasjonstavle og i samme standard / form.

Informasjon er et viktig forvaltningsverktøy og er med på å ta vare på naturverdiene, samtidig som det er verdiskapende.

Det er viktig å formidle informasjon om verneverdiene og riktig adferd for å ivareta verneverdiene over tid, samt oppfordre til hensynsfull og til sporløs ferdsel. Trollheimen er viktig som beiteområde for tamrein, sau og storfe - det er derfor viktig å formidle hvordan fotturistene bør opptre i møte med rein / andre beitedyr. Egne skilt med opplysning om båndtvang regler bør settes opp.

Konkret informasjon om hva som finnes av opplevelsesmuligheter, krav til ferdigheter og utstyr, grad av tilrettelegging og besøkstrykk på de ulike innfallsportene / områdene er også viktig. Å utvikle god informasjon på hjemmesiden er her et viktig redskap, likeså arbeide med å kvalitetssikre informasjon som andre legger ut om Trollheimen.

Trollheimen har store områder uten telefondekning – dette er det viktig at de besøkende vet, og kan formidle til sine nærmeste når de er på tur i Trollheimen. På den måten unngås en del unødige leteaksjoner som oppstår når bekymret familie ikke får kontakt med vandrere i området.

Innfallsporter

Med ulike brukergrupper er det viktig å synliggjøre hvor de riktige «besøkpunktene» for de ulike besøkende er, og vurdere behovet for tilrettelegging i forhold til den aktuelle brukergruppen og verneområdenes tåleevne. Det vil være behov for ulik tilrettelegging på ulike innfallsporter rundt området.

For noen besøkende er de største innfallsportene til verneområdene stedet der de får et førsteinntrykk av området, for andre kan det være det eneste stedet de besøker. En del besøkende bruker slike større innfallsporter som utgangspunkt for 1/2- heldagsturer til fots, med sykkel / kano e.l. For å gi et tilbud til de som bare opplever verneområdet fra randsonen, er en kort natursti (1 time) med informasjon om verneverdiene aktuelt. Det er ønskelig at slike stier er tilpasset barnefamilier, bevegelseshemmede og eldre. Slike større innfallsporter/ besøkpunkt bør ha tilrettelegging i form av rasteplasser og tilgjengelig toalett.

Andre innfallsporter er startpunkt for besøkende som skal på flere dagers tur, eller for fastboende/ hytteiere. Slike startpunkt har ikke det samme behovet for tilrettelegging og informasjon.

En godt utformet innfallsporst vil ”inspirere, instruere og informere”. Det vil si gi nødvendig informasjon og skape lyst til å ferdes i naturen på en skånsom og god måte. Godt tilrettelagte innfallsporter kan også brukes for å kanalisere ferdselen i et verneområde, og slik direkte ivareta hensynet til naturen og landskapet.

Trollheimen har mange innfallsporter, og det er derfor viktig å prioritere opprusting av disse i forhold til hvilken funksjon de har eller skal ha i framtiden.

Gode rasteplasser/sitteplass mangler i dag på de fleste innfallsportene. Toalettmulighetene er svært variable.

På bakgrunn av dagens bruk av de ulike innfallsportene og ønsker om tilrettelegging for enkelte typer brukere utformes en tiltaksplan for informasjon og tilrettelegging. Denne tiltaksplanen legges til grunn for forvaltningens bestillingsdialog med SNO for å løse ut midler til nødvendige tiltak. Tiltaksplanen vil skiftes ut oftere enn forvaltningsplanen og besøksplanen for verneområdene i Trollheimen.

Det anbefales følgende inndeling av innfallsportene:

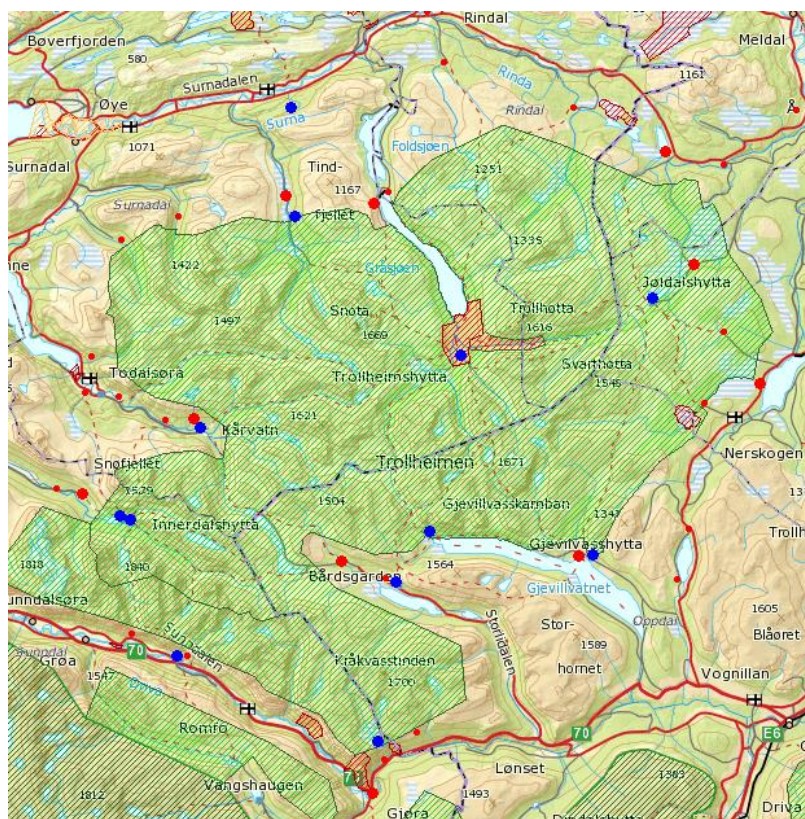
- 1. Hoved innfallsporst (H)** Steder som egner seg til kortere turer/ opphold, og som har god tilgang på parkering. Her ønskes høy grad av tilrettelegging (sitteplasser, toalett) og om mulig natursti/ sti tilgjengelig for bevegelseshemmede, eldre og barnevogn/ sykkel. Viktig med god generell informasjon om verneområdene i Trollheimen og informasjon om dette området spesielt.

2. Standard startpunkt (S) Steder som er naturlige startpunkt for flere dagers turer eller startpunkt for fastboende/ hytteeiere som skal på tur i Trollheimen. Slike startpunkt har parkeringsmulighet eller er egnet startsted for reisende med kollektiv trafikk. Her er det viktig med god generell informasjon om verneområdene i Trollheimen og dette området spesielt. Ellers ingen spesiell tilrettelegging.

3. Enkelt startpunkt (E) Steder som brukes som startpunkt for mindre grupper - ofte lokale brukere (grunneiere, fastboende, hytteeiere). Startpunktet har ofte ikke god tilgang på parkering. Her er det ønskelig med generell informasjon om verneområdene i Trollheimen. Ellers ingen spesiell tilrettelegging.

Oversikt over innfallsportene / startpunktene for verneområdene i Trollheimen:

Bilde 4 viser startpunkter / innfallsporner, H i stor rød prikk og S/E i mindre røe prikk. Blå prikk er turistforeningshytter.

Rindal kommune

Hølstoen – utgangspunkt til flere turer (S)

Langlia – sti til Trollheimshytta (E)

Folldalen – Storbekklia – sti til Ura (E)

Folldalen – Gråhaugen - sti til Trollheimshytta (S)

Surnadal kommune

Folldalen – Gråsjøen / Breiskaret – sti til Trollheimshytta og Snota (H)

Vindøldalen – utgangspunkt til flere turer (H)

Søyådalen (E)

Kvenndalen (E)

Kvensetdalen (E)

Romådalen (E)

Kårvatn – utgangspunkt til flere turer (H)

Talgøysetra – sti mot Innerdalen (E)

Todalshytta – sti mot Innerdalen (E)

Sunnal kommune

Nerdalen - start til Innerdalen (H)

Dalsbøen – utgangspunkt for vinterturer til Vinnufjell (E)

Hoås – sti til Nerdalen (E)

Fale – sti til Innerdalen (E)

Sunnalsporten Gjøra (H)

Gjøra – sti til Gjørashaugen (E)

Vollan - sti til Vollasetra (E)

Oppdal kommune

Klevgardene / Liabø – sti til Vollasetra / Storlidalen (E)

Storlidalen – Bårdsgården – utgangspunkt til flere turer(S)

Storlidalen – Storli – utgangspunkt til flere turer (H)

Gjevillvassdalen – utgangspunkt til flere turer (H)

Skarvatnet (E)

Skugglia (E)

Rennebu kommune

Nerskogen – Sørøyåsen (S)

Nerskogen – Svartdalen(S)

Nerskogen – utløp Minilla (S)

Heldalen (S)

Jøldalen (H)

Meldal kommune

Å (E)

Vei inn til frostmyra/ Bjugntjern (?)(E)

Resdalen (H)

For reisende med kollektiv trafikk til vandringer i Trollheimen er det Langlia i Rindal, Å i Meldal, Liabø i Oppdal eller Gjøra og Fale i Sunndal som er egnede startpunkt.

Tilretteleggingstiltak på innfallsportene

Oversikten over innfallsportene viser at det er 9 hoved innfallsporarter til Trollheimen og Innerdalen. Disse er sammenfaller godt med punktene som skiltes fra hovedvei mot Trollheimen i *skiltprosjektet* i regi av Opplev Trollheimen. Hoved innfallsportene vil prioriteres med noe mer tilrettelegging enn de øvrige startpunktene.

Ønskede tiltak

Generelle informasjonstiltak

1. Utarbeidelse av nye informasjonsplakater med generell informasjon om verneområdene i Trollheimen, som erstatter dagens plakater for:

- Trollheimen LVO
- Innerdalen LVO
- Svartåmoen NR
- Minilldalsmyrene NR

Skiftes alle steder der dagens plakater henger. Trollheimen og Innerdalen prioriteres først.

2. Utarbeidelse av områdevis informasjonplakater for til sammen 9 områder:

- Kårvatn
- Vindøldalen
- Folldalen
- Resdalen
- Jøldalen
- Nerskogen
- Gjevillvassdalen
- Storlidalen
- Innerdalen

Noen av områdeplakatene skal brukes på flere informasjonstavler. I tillegg kan de brukes som områdevis informasjon på nettsiden.

3. Utarbeide nye informasjonstavler for Trollheimen til erstatning for dagens tavler etter hvert som det er behov for å skifte dem ut. Hoved tavlene bør inneholde plass til annen informasjon i det enkelte område, men på en ryddig og god måte. Det er viktig at informasjon om verneverdiene ikke overskygges av informasjon fra andre aktører.

4. Lage en enkel informasjonsbrosjyre om verneområdene i Trollheimen

5. Lage en informasjonsbrosjyre om båndtvang og hund i Trollheimen

6. Utvikle hjemmesiden med informasjon om verneverdier, botanikk i Trollheimen, vilt og fugleliv, mulighet for fiske og generell informasjon om anbefalte turer sommer og vinter. Viktig å få fram behovet for ferdighet for ferdsel i ulike områder og (manglende) mobildekning.

Tiltak på den enkelte innfallsport

Innspill fra noen kommuner og grunneierlag er tatt med her. Denne delen må oppdateres i en årlig tiltaksplan for verneområdene i Trollheimen som grunnlag for bestillingsdialog med SNO.

Folldalen (H)

- Informasjonstavle x 2 (ved veibom Kvammen og parkeringsplass ved Gråsjødammen)
- Ny parkeringsplass / utvidelse av eksisterende (sammen med veglaget)
- Utbedring av båtutslipp ved Gråsjødemningen (forlengelse) – med Statkraft
- Sikring av overløpet på demningen med rekkverk e.l. – med Statkraft
- Sittebenker

Vindøldalen (H) Ny skilttavle ved p-plass Pebua, og informasjonsskilt i bomhuset

Kårvatn (H) Utbedring av sti til Nauståfossen, sittebenker og info.hus /sanitetsanlegg ved parkeringsplass.

Nerdalen (H) sammen med Dalsbøen (S) er det behov for mer parkeringsplass.

Sunnalsporten - Gjøra (H) Skilttavle ved Nasjonalparksenteret

Storlidalen – Storli (H) Skilttavle, sittebenker

Gjevillvassdalen (H) Skilttavle

Nerskogen – utløp Minilla (H) Skilttavle, ferdigstilling sti og grind på hengebru ved Minilla

Nerskogen – Svartdalen (S) Ny skilttavle

Nerskogen – Sørøyåsen (S) – Stein for å stenge motorferdsel mot Minilldalssetrin, benker til eksisterende bord, tilrettelegge for bål / alt skilt med bålforbud ved badeplass Minilla.

Jøldalen (H) Skilttavle

Resdalen (H) Skilttavle, natur/kulturminnesti, sitteplasser, vinterbål plass / skispor langs vernegrensen(?), sanitetsanlegg (?)

Rindal

Infotavle ved start Langliruta / Saga Skysstasjon

Infotavle ved kontoret til SNO / Verneområdeforvalter.

4.8 Motorferdsel

Motorferdsel i verneområdene i Trollheimen er regulert av de ulike verneforskriftene og lov om motorferdsel. I tillegg kan den enkelte grunneier jf. motorferdsellovens § 10, forby eller begrense motorferdsel på egen eiendom.

Motoriserte transportmidler gjør det mulig å ferdes over store områder på kort tid, forstyrrer lanskapsopplevelsen ved å sette spor i tilnærmet urørte områder, og fører med seg støy og forurensing. Det er et mål å holde motorferdselen i Trollheimen på et absolutt minimum.

Nødvendig motorferdsel som tjener anerkjente nyttebehov skal kunne holde fram, men unødvendig og fornøylespreget motorferdsel skal ikke gis dispensasjoner.

4.8.1 Status – forvaltningspraksis

Motorferdselen i Trollheimen er i hovedsak knyttet til transport av materialer, ved, varer og tyngre utstyr til drift og vedlikehold av turisthytter, private hytter / buer og setre. I tillegg bruker reindriftn, SNO, redningstjenesten og kraftselskapene motorkjøretøy i deler av sitt arbeid innenfor verneområdene.

Valg av transportmetode / kjøretøy varierer og avgjøres i stor grad av det enkelte områdes topografi og tilgjengelighet til ulike årstider.

For å holde oversikt over faktisk transportomfang er det stilt krav om kjørelog / tilbakemelding på omfang av utførtransport. Ved alle dispensasjoner for bruk av helikopter stilles det vilkår om melding til SNO / forvaltningsmyndighet før gjennomføring av planlagt transport.

Det er lite barmarktransport i verneområdene i Trollheimen, og bruken av veiene i verneområdene er godt regulert. De ulike veiene omtales i kap 4.9.

Til fritidshytter i området har det ved dokumentert transportbehov vært åpnet for bruk av leiekjører (godkjent i den enkelte kommune) for inntil 3 tur/retur per år. Ved større transportbehov har det vært åpnet for flere turer, men konsentrert i tid – f.eks. i løpet av en kjøredag. Dispensasjonene har vært gitt for en sesong om gangen.

For varig bevegelseshemmede med tilknytning til området har det vært åpnet for persontransport. I forbindelse med nyttetransport har det vært akseptert å tillate persontransport når dette ikke har medført ekstra motorferdsel.

Ved næringsaktivitet knyttet til jord og skogbruk har det vært gitt flerårige dispensasjoner for nødvendig transport med snøscooter vinterstid og med traktor etter eksisterende veitraseer i sommer sesongen, og det har vært åpnet for at grunneier eller en ansatt utfører transporten.

Turistforeningen har flerårige dispensasjoner for nødvendig transport knyttet til drift og vedlikehold av sine hytter og sitt løyopenett. Transportmiddel er både snøscooter, bandvogn, traktor og helikopter. Praksis har vært å stille vilkår om å bruke leiekjører eller lokalt røde kors for å utføre transporten.

For framkjøring av ved i forbindelse med hogst i verneområdene har det vært åpnet for at turistforeningene og eventuelle hytteeiere selv kan stå for transporten.

Ved behov for håndverkere der det må medbringes en del tungt utstyr til arbeidet, har det vært åpnet for at håndverker selv kan benytte snøscooter vinterstid eller bil etter eksisterende vei sommerstid til transporten.

Reindriften benytter snøscooter for tilsyn og driving av reinen i Trollheimen, samt helikopter for samling av rein til kalvemerking. For helikoptertransport og bruk av snøscooter i Svartåmoen naturreservat er det nødvendig med behandling etter verneforskriftene, mens den øvrige transporten kan skje i medhold av verneforskriftene.

Statens naturoppsyn benytter snøscooter og helikopter ved tilsyn og registreringsoppgaver i verneområdene i Trollheimen. Transporten skje i medhold av verneforskriftene.

Kraftselskapene benytter motorisert transport for tilsyn og vedlikehold av sine anlegg, samt i forbindelse med snømåling. Anlegg og snømålingsstrekke er kartfestet - se vedlegg 12 og 13. Det gis flerårige tillatelser (ikke for helikopter) og er etablert gode rutiner for melding av planlagt motorferdsel – både til SNO / forvaltningsmyndighet og grunneiere.

I områder med stor konsentrasjon av hytter i randsonen til verneområdet, og for å kanalisere ferdselen på en ønsket måte i sårbare områder, har det vært åpnet for oppkjøring av skiløyper. Praksis har vært enkel tilrettelegging – liten løypemaskin og eller snøscooter med sporlegger, i perioden fra vinterferie til påske. På Nerskogen og i deler av traseen i Storlidalen har det vært noe høyere tilretteleggingsgrad, større løypemaskin, og oppkjøring fra sesongstart.

Verneforskriftene inneholder forbud mot landing med fly og helikopter. For Trollheimen LVO er det også et forbud mot lavflyging, men det angis ingen konkret grense for lavflyging. Forvaltningsmyndighetene vil arbeide for å få inn i verneforskriften en grense for lavflyging på 600 m (2000 fot). Helst bør grensen ligge på 1000 m for å sikre naturopplevelsen folk søker i slike viktige friluftsområder. Dette vil da også gjelde for forsvarets øvelsesflyging, bl.a med jagerfly.

Flyelskap som utfører oppdrag innenfor Trollheimen LVO, har selv ansvar for at dispensasjon til lavflyging og landing er innhentet. Turflyging over verneområdene er ikke nødvendig motorferdsel, og vil i mange tilfeller være skjemmende for naturopplevelsen og følelsen av å være i «villmarka». Forvaltningsmyndighetene bør arbeide for at denne type flyging ikke foregår over verneområdene.

4.8.2 Rammer og mål for motorferdsel

Naturens egne lyder, «stillhet» og fravær av motordur er en viktig kvalitet ved urørt natur. I utgangspunktet er all motorisert ferdse innenfor verneområdene i Trollheimen forbudt.

I naturvernområder er det vanligvis strengere regler for motorisert ferdse enn det som følger av Lov om motorferdsel. Når det søkes om dispensasjon for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen skal derfor søknaden først behandles etter verneforskriftene. I tillegg kan det for en del søknader være behov for behandling etter motorferdselloven i den enkelte kommune.

Motorferdselloven regulerer motorferdsel med sikte på å verne naturmiljøet og fremme trivsel. Motorferdsel knyttet til landbruks-, skogsbruks- og reindriftsnæring, tilsyn og vedlikehold av kraftanlegg og drift og vedlikehold av turistforeningens hytter krever normalt dispensasjon fra verneforskriften men kan skje i medhold av motorferdselloven. Transport til fritidsbruk av hytter / buer og setre krever dispensasjon fra verneforskriften og behandling etter motorferdselloven, dersom dispensasjonen ikke er knyttet til bruk av leiekjører for å utføre transporten.

Godkjente leiekjører og fly- / helikopterselskap kan ikke ta på seg oppdrag innenfor verneområdene i Trollheimen uten at nødvendig dispensasjon etter verneforskrift foreligger.

Øvelsesaktivitet i regi av redningstjenesten skal kun skje etter at søknad med utgangspunkt i godkjent øvelsesplan har fått dispensasjon fra verneforskriftene.

Forvaltningsmål:

Motorferdselen i Trollheimen skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

Valg av transportmiddel skal vurderes utfra hva som gir minst skade og forstyrrelse for både dyre og planteliv og utøvelsen av friluftsliv.

Motorferdselen skal styres bort fra urørte og sårbare naturområder.

Av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 5.2 går det fram at følgende kan skje uten særskilt dispensasjon:

a) Motorferdsel i samband med militær operativ verksemd.

b) Motorferdsel i samband med ambulanse -, politi -, brannvern -, sikrings -, oppsyns -, skjotsels - og forvaltningsverksemd.

c) Køyning på Heldals - og Jøldalsvegane inn til Heldalen og parkeringsplassen på Jølhaugen (Kleva).

d) Bruk av snøscooter, merka med skilt utstedt av reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/ Hedmark, på vinterføre for utøving av reindrift.

For Innerdalen LVO kap. IV punkt 11 er følgende unntatt:

...nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turitshyttene, politi- og ambulansetjeneste, oppsynet med landskapsvernområdet og vannkraftanlegget ved Langvatnet.

Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.

For Minildalsmyrene NR kap. V punkt 1 - 5 framgår det at vernereglene ikke er til hinder for:

- 1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse -, politi -, brannvern -, sikrings og forvaltningsøyemed. Slik virksomhet innenfor reservatet bør reduseres til et minimum og gjøres mest mulig skånsomt.*
- 2. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks -, Skogbruks og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.*
- 3. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fastspor for slik transport.*
- 4. Oppkjøring/preparering av tradisjonelt viktige løypetraseer avmerket på kart som oppbevares hos forvaltningsmyndigheten og kommunen.*
- 5. Utkjøring av felt elg med lett beltekjøretøy som ikke skader myroverflaten.*

Forvaltningsmyndigheten kan jf. verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 5.3 etter søknad, gi dispensasjon for:

- a) Transport som trengs i samband med jordbruk og beitebruk, td. frakting av fôr, gjødsel, ved eller hogstvirke, og til framkjøring av felt storvilt.*
- b) Transport på berr mark for frakting av material av oppføring og vedlikehald av anlegg som er naudsynte i reindriftsnæringa.*
- c) Transport av varer til turisthyttene og naudsynt transport i samband med bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.*
- d) Transport som trengst ved tilsyn av kraftanlegg.*
- e) Frakting av materialer og tyngre utstyr (båtar e.a) til fritidshus, buer og naust.*
- f) Motorferdsel når andre særlege grunnar ligg føre. Før eit løyve i tilfelle vert gjeve, skal trongen haldast opp mot moglege skadar og ulemper og vurderast i høve til eit mål om å redusere motorferdsla til eit minimum.*

For Svartåmoen NR kap. VI punkt 1 går det fram at det etter søknad kan gis dispensasjon for:

Naudsynt motorferdsel i samband med tiltak under kap. V pkt. 3 (jakt) og 6 (vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet).

For Minildalsmyrene NR kap. VI punkt 2 og 3 går det fram at det etter søknad kan gis dispensasjon til:

2. Ferdsel med hest eller jordbrukstraktor i reservatets ytterkanter etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.

3. Motorisert ferdsel på snødekt, frossen mark i forbindelse med nødvendig transport til og fra hytter og setrer i og utenfor området.

Vernereglene viser at det skal være rom for motorferdsel knyttet til jordbruks-, reindrifts- og turistforeningsdrift, og at tilsyn med eksisterende kraftanlegg og transport av materialer og tyngre utstyr til fritidshytter skal kunne gis dispensasjon. For Minildalsmyrene er det i tillegg tatt med at oppkjøring av skispor på tradisjonelt viktige løypetraseer skal kunne fortsette. Dette ligger til grunn både for etablert og foreslått framtidig praksis knyttet til motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen.

4.8.3 Retningslinjer for forvaltningen

Etablert forvaltningspraksis videreføres i stor grad. Faktisk transportbehov må dokumenteres i en søknad. Det er et mål å begrense motorferdselen både i antall turer og i tidsrom for å holde den samlede belastningen på akseptabelt nivå, jf. NML § 10. Valg av transportmetode, trase` og hvem som utfører transporten (NML §§ 11 og 12) skal vurderes utfra hva som gir minst omfang og forstyrrelse.

Dispensasjoner for motorferdsel skal ha kart som viser tillatt trase`. Det skal settes begrensninger på antall turer, antall kjøretøy, hva og hvem dispensasjonen gjelder for, varighet og tidsrom. Det skal det stilles krav om rapportering.

Det skilles ikke mellom fritidsbruk av setre, hytter og buer. Hver seter / hytte / bu behandles som en enhet uavhengig av antall eiere.

Med motorferdsel knyttet til jordbruk menes nødvendig transport i forbindelse med aktivt beitebruk og seterdrift (saltstein, skadde beitedyr, for og produkter). Transport av personell i forbindelse med generelt tilsyn av dyr på beite er ikke regnet som nødvendig transport i denne sammenheng. For skogbruk er framkjøring av ved og hogstvirke nødvendig motorferdsel.

Hva kan det gis dispensasjon for å transportere

Ved nødvendig transport knyttet til landbruk / skogbruk / reindrift, ved bygge- / vedlikeholdsarbeid utført med innleid firma, samt turistforeningsdrift, kan det gis dispensasjon for transport både av personell og nødvendig utstyr og materiell.

Til setre / hytter / buer som brukes i fritidsøyemed, kan det gis dispensasjon for transport av materialer, bagasje og tyngre utstyr – ikke alminnelig persontransport. Ved ledig kapasitet er det adgang til å la personer sitte på.

Ved dokumentasjon fra lege på varig funksjonshemming kan det gis dispensasjon for ren persontransport – søkers tilknytning til området skal vektlegges ved vurderingen. Det skal være en strengere dispensasjonspraksis når persontransport skyldes bevegelses hemming med årsak i alder eller forbigående sykdom / helseplager.

Kjøretøy / transportmetode

Når det åpnes for bruk av motorkjøretøy skal valg av kjøretøy / transportmetode (NML§12) gjøres slik at motorferdselen minimeres og potensiell skade og forstyrrelse ved transporten blir minst mulig.

Det åpnes ikke for barmarktransport – annet enn etter vei og på innmark / setervoller i forbindelse med utøvelse av jord / skogbruk og reindrift.

I forbindelse med samling av rein og tilsyn / sanking av sau kan det åpnes for begrenset bruk av helikopter. I områder der dette er regelmessige behov knyttet til aktiv beitebruk / reindrift bør dispensasjonen gis for flere år.

Der det er bilvei skal transporten skje etter denne når veien er åpen. På veier registret som traktorveier åpnes det i hovedsak for transport med traktor og ikke for bil eller ATV. I særskilte tilfeller, og ved akutte behov (frakt av skadde beitedyr) kan det åpnes for å benytte bil, ATV eller annet egnet kjøretøy. Dette gjelder ikke motorferdsel i forbindelse med generelt tilsyn av dyr på beite.

Traktorslep / kjørespor er ikke å regne som vei, men er blitt til gjennom tidligere bruk. Hovedregelen er at det ikke gis dispensasjon for noen form for motorferdsel på slike slep / spor i barmarksesongen.

I områder som er tilgjengelig ved traktorvei / vei i barmarksesongen, vil det være vanskeligere å få dispensasjon for snøscootertransport vinterstid. Det samme gjelder for områder der det åpnes for helikoptertransport. Det kan da bare åpnes for begrenset motorferdsel vinterstid.

Kjøretid

For å minimere forstyrrelsen for andre brukere gjelder følgende kjøretidsbegrensninger innenfor verneområdene i Trollheimen:

- hverdager mellom 21.00 og 08.00
- helg mellom 10.00 lørdag og 16.00 søndag
- påsken mellom 12.00 skjærtorsdag og 08.00 påskeaften og fra 10.00 påskeaften til 16.00 2. påskedag

Den enkelte kommune har i tillegg egne kjøretidsbestemmelser.

Av hensyn til reindrift, dyreliv og skade på vegetasjon ved bruk av snøscooter på vårføre skal det ikke gis tillatelse til motorferdsel etter 20. april. Unntatt er motorferdsel som kan skje i medhold av verneforskriftene og lov om motorferdsel.

I tilknytning til jord-/skogbruk og reindrift kan det unnvikes fra disse kjøretidsbestemmelsene. Tilsvarende for redningstjenestens transport i tilknytning til kjentmannsturer og ved kvisting av trekanten. Generelt gjelder at avvik meldes/avklares med forvaltningsmyndigheten.

Veiene skal kunne brukes for traktor og bil (der det er åpnet for dette) fra de blir bare for snø. Etter søknad kan en vei brøytes opp dersom særlige behov tilsier det.

Hvem kan utføre transporten

Motorferdsel knyttet til landbruks-, skogbruks eller reindriftnæring kan næringsutøver eller en ansatt utføre. Det samme gjelder for transport av materialer og arbeidsfolk knyttet til vedlikehold av anlegg i de nevnte næringene.

Ved tilsyn og vedlikehold av kraftanlegg og snømålinger er det kraftselskapenes ansatte som utfører transporten. Sjøfører og snøscooter skal kunne identifiseres som ansatt i kraftselskapet.

Ved dokumentasjon på avtalt et næringsoppdrag knyttet til vedlikeholdsarbeid kan det åpnes for at innleid firma kan utføre transport av personell og utstyr. Dette gjelder til alle typer bygg og anlegg innenfor verneområdene. Det kreves da i tillegg dispensasjon i medhold av lov om motorferdsel.

For nyttetransport vinterstid til fritidshytter / buer / setre som brukes til fritidsformål, samt til turistforeningens hytter er hovedregelen at dette skal skje ved bruk av leiekjører.

Etter Nasjonal forskrift kan kommunene gi dispensasjon til hytteeier for transport av bagasje og utstyr mellom bilveg og hytte, når hytta ligger minst 2,5 km fra brøytet bilveg og det i området ikke er mulighet for leiekjøring. De fleste av kommunene i Trollheimen praktiserer denne åpningen til å la hytteeier utføre transporten.

Når det gis dispensasjon for nyttetransport knyttet til fritidsbruk av hytte / bu eller seter innenfor verneområdene i Trollheimen, og det kan synliggjøres at transportbehovet blir mindre ved at transporten utføres med annen sjåfør enn leiekjører, kan det åpnes for at eier (bruker) selv utfører transporten. Det samme gjelder for tilsyn /driver av turistforeningens hytter. Når det åpnes for å bruke annen sjåfør enn leiekjører kreves i tillegg kommunal behandling etter motorferdselloven. Det forventes en samordning mellom kommunes og forvaltningsmyndighetens praksis med hensyn til antall turer per sesong når det åpnes for at hytteeier selv kan utføre transporten.

Transportomfang og varighet på tillatelser

Hovedhensikten er at omfanget av motorferdselen skal holdes så lavt som mulig. I dette ligger et ansvar om at den enkelte tiltakshaver / hytteeier / næringsutøver planlegger sin transport gjennom året.

Transport som en direkte del av landbruks- skogbruks eller reindriftnæringens virksomhet, er ikke regulert. Det kan gis flerårige dispensasjoner.

For transport av ved, proviant og tyngre utstyr til hytter / buer og setre kan det gis dispensasjon for inntil 3 tur/retur per vintersesong. For framkjøring av ved som hogges innenfor verneområdene og for materialtransport knyttet til vedlikehold på hytter / buer kan det åpnes for flere turer i et konsentrert tidsrom. Det kan åpnes for flerårige dispensasjoner.

Transport knyttet til løypekjøring kan gis flerårig dispensasjoner.

Det kan gis flerårige dispensasjoner til turistforeningshyttene innenfor Trollheimen. Det samme gjelder for drift og vedlikehold av kraftanlegg.

Rapportering

I alle dispensasjoner som gis etter verneforskriftene stilles det krav om rapportering. Kjørebøker sendes inn etter endt sesong - 15. mai for vinter og 31. desember for barmark.

Kjørebøkene skal vise dato, kjørerute, kjøretøy, hensikt med turen, antall turer, antall km, og hvem som har utført transporten. For tiltakshavere som bruker flere sjåførere / kjøretøy skal kjørebøkene sendes samlet fra ansvarlig løyvehaver.

Kjørebøkene skal føres før hver tur starter, for slik å kunne fungere ved feltkontroll.

Kjørebøkene gir oversikt over faktisk omfang på motorferdselen i verneområdene i Trollheimen – og er viktig for å se utviklingen over tid i forhold til forvaltningsmålet.

4.8.4 Tiltak

Tiltak:

- Rapportere omfang av faktisk motorferdsel fra brukerne til forvaltningen.
- Overvåke og kontrollere motorferdselen i verneområdene, for å unngå en økning av motorferdselen i Trollheimen.
- Arbeide for lavtflygingsgrense på minimum 600 m over verneområdene i Trollheimen.
- Dialog med forsvaret for å begrense lavtflyging og øvelsesflyging over Trollheimen, og særlig minske de uheldige effektene dette har på friluftslivet.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med løyvehavere / SNO / kommunene